

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

כ"ב כסלו התשפ"ב

שנה ט'

שבת מברכין חודש טבת

פרשת וישב

חג החנוכה

גיליון 409

כוחו של אור

מעשה במלך אחד שהיה לו אהוב, אשר היה אוהב אותו אהבת נפש עזה. מאהבתו אותו, קרא אותו ואמו לו: "ברצוני לכבדך ולבוא אל ביתך, ועל כן בבקשה תכין עבורי סעודה". האיש לא ידע את נפשו מרוב אושר - המלך בכבודו ובעצמו רוצה לבוא אל ביתי, ובהתרגשות רבה התכונן לקראת הביקור. אמצעים רבים לא היו ברשותו, אולם הוא התאמץ בכל כוחו; קנה מאכלים משובחים והשתדל להכינם בצורה יפה ונאה, ערך את השולחן במפה הנאה ביותר שהייתה לו, ובכלים הנאים ביותר שבביתו, הדליק נברשת יפה מלא בנרות, וכך חיכה בקוצר רוח לבואו של המלך.

היום המיוחל הגיע, והנה הוא שומע קול המולה של כרכרות מתקרבות בליווי תזמורת הפילהרמונית. לאחר מספר דקות נגלה לעיניו מן החלון מחזה הוד: כרכרות מפוארות מקושטות בעיטורי זהב ומשובצות אבני חן יקרות, כשלפניהן הולכת התזמורת המורכבת מנגנים בעלי שם עולמי. המלך ירד מן הכרכרה ונתקבל על ידי משמר הכבוד בתרועות החצוצרות. לפניו נפרס שטיח אדום מלכותי, כשמשיני צידיו עומדים שני טורים של חיילים ובידיהם מנורות זהב. המלך פסע מעדנות על השטיח והתחיל להתקדם לכיוון ביתו של אהובו.

מיועדנו המארח נלחץ. הוא הביט פעם נוספת על הבית לראות אם הכל מסודר במקומו. את מבטו לכדה הנברשת עם הנרות, כל כך חיוורת היא ועלובה מול מנורות הזהב של המלך. בהחלטה של רגע הוא מהיר להוציא את הנברשת ולהסתיר אותה בצד. הרי אין היא מתאימה לכבודו של המלך, וחסרונה ודאי לא יורגש בתוך האור הגדול שמפיצות מנורות המלך!

הגיע הרגע. נכנס המלך עם פמלייתו אל בית האהוב. התיישב ופנה אל בעל הבית: "האם לא הדלקת נרות לכבודי?". אמר לו אהובו: "אדוני המלך, ראיתי את כל הכבוד הגדול, ואת כל האורות הרבים שאתה מוקף בהם, והתביישתי והטמנתי את המנורות שהכנתני". אמר לו המלך: "חיירך, שאני מניח את כל מה שהבאתי איתי, ואיני משתמש במנורות הזהב שלי, אלא באור שלך, שבבילי האהבה שלי אליך!".

הנמשל ברור מאליו: כך הקדוש ברוך הוא כולו אורה, והנה מצווה הוא את עם ישראל לעשות לפניו מנורה להדליק בה נר תמיד בבית המקדש. אמרו ישראל: הקב"ה ברא חמה ולבנה שמאירים את העולם כולו, והוא חפץ שנדליק לפניו נרות! אין זאת אלא מאהבתו אותנו. כמה חביבים נרות חנוכה, שהם זכר ודוגמה למנורה שהייתה בבית המקדש, ואשר מזכירים לנו תמיד, אף בחשכת הגלות, את אהבת הנצח שאוהב הקב"ה את עמו ישראל. פעם אחת בלילה הראשון של חג החנוכה עמד רבי דוד מטולנא זצ"ל ליד חנוכיית הזהב המהודרת והתכונן להדליק את הנר הראשון. לפתע פנה אל אחד החסידים ואמר לו: "אמור לי, הלוא אשתך נמוכה היא. ואם כך, כשאתה רוצה לדבר אתה, האם אתה הוא זה שמתכופף אליה או שהיא מגביהה את עצמה אליך?". ומיד, בלי לחכות לתשובה על שאלתו, בירך הרבי והדליק את נר החנוכה. החסידים התפלאו מאוד על השאלה המשונה ששאל הרבי.

באותן היום נכח במקום רב צעיר, רבי מרדכי דוב מהורניסטיפול, שהיה נכד אחיו של הרבי. כשראה את תמיהתם של החסידים אמר להם: "אני אפרש לכם את דבריו של דודי-זקני על פי דברי התלמוד. בתלמוד נאמר כי מעולם לא ירדה השכינה מתחת לגובה של עשרה טפחים (תלמוד בבלי, סוכה, דף ה עמוד א). אף על פי כן, אנחנו מדליקים את נרות החנוכה נמוך יותר מעשרה טפחים. סוד הדבר, שבימי החנוכה הקדוש ברוך הוא "מתכופף" ויורד אל עולמנו. ובשל כך, בימים אלו ניתן למצוא את האור הנמצא גם במקומות הנמוכים".

ידוע לכל על המחלוקת לגבי כמות הנרות שמדליקים הימי החנוכה בכל יום: לפי בית שמאי, יום ראשון מדליק שמונה, מכאן ואילך, פוחת והולך. ואילו לפי בית הלל, יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך, מוסיף והולך. אמר על כך ר' שמחה בונים מפשיסקה זצ"ל כי מחלוקת זו אפשר לפרשה גם בדרך אחרת: נחלקו בית שמאי ובית הלל מה היא הדרך הטובה ביותר לאדם הרוצה לשפר ולתקן מעשיו ולהתקרב אל הקב"ה. "בית שמאי אומרים: פוחת והולך" - ראשית, על האדם להפחית את מעשיו הרעים ורק אח"כ יוכל להתקרב אל ה'. "סור מרע" ואח"כ "עשה טוב". "בית הלל אומרים: מוסיף והולך" - ראשית על האדם להוסיף ולקבל על עצמו תורה ומעשים טובים בכל כוחו וממילא יסור ממנו הרע שבו...

ולא ניתן לסיים ללא סיפור מהשואה הנוראה בה חפצו צוררי ישראל לכלות את העם היהודי. אולם גם בחושך הנורא של גיא הצלמוות הגרמני, עלו ניצוצות של גבורה ומסירות נפש לקיום המצוות, האירו באור יקרות, והכיהו את גבורתו וחוסנו הפנימי של עם ישראל, ששום צור אינו יכול לו. וכך מספרים החסידים אודות ההדלקה של הרבי הקדוש מצאנו וחסידיו במחנה העבודה מיהרלדארף, חנוכה תש"ה:

היהודים השבורים והרצוצים שם במחנה לא ידעו באיזה יום בשבוע יחול בדיוק יום ראשון של חנוכה. לוח שנה עברי לא היה בידם והם היו מנותקים מכל וכל. הלכו, איפוא, אל הרבי מצאנו זי"ע והוא התיישב מיד בצריפו עם גזיר פחם בידו האחת, ששימש לו במקום עיפרון, ועם קרעי נייר של שק מלט בידו השנייה, התחיל לרשום מספרים ולחשב חשבונות על פי הזיכרון עד שחישב בכירור באיזה יום בשבוע יחול כ"ה בכסלו.

בהתקרב ימי החנוכה, הזדמן לרבי לעבוד במחסן העצים של המחנה. הוא ניצל הזדמנות פז זו, שהתגלגלה לידי משמייים, ובסיועם של עוד כמה יהודים התקן בסתר מנורה של עץ. אולם כיצד ישיגו שמן להדלקת? גם לזאת מצאו פיתרון. מדי פעם היו מקבלים היהודים מרגינה שקיבצה. כל פירו של מרגינה הוא סם חיים, תוספת נחוזה של אנרגיה לגוף התשוש. אך בימי החנוכה כל פירו של מרגינה הוא סם חיים לנשמה, תוספת אדירה של אנרגיה לנפש היהודית, שכן ממנו אפשר להתיך מעט שמן להדלקת נר חנוכה... ואכן, יהודים רבים מן המחנה הפרישו במסירות נפש פירווי מרגינה ושמרו אותם עבור הדלקת הנרות. ופתילות מאין? חיש קל נשלפו חוטים מבגדי המחנה הבלואים שעטפו את גופם, עבור התקנת הפתילות לשם מצוות הדלקת נרות חנוכה.

כשהגיע ליל ראשון של חנוכה, זכו היהודים במחנה להדליק את נרות החנוכה כמצוותם. הרבי זי"ע העלה את השלחנת ברטט של קדושה... שמחה עצומה הציפה את הלבבות. וכפי שסיפר הרבי: "באחד הפתילות הבאים אחזה אש הנרות בצריף כולו והתלקחה שריפה גדולה. מיד באו הרשעים לחקור ולדרוש מה היה שורש המאורע, ועל מעשה כזה להדליק אש במחנה היו ממתים תיכף ומיד את האיש ההוא שהעז לעשותו. ואף על פי כן לא עזבונו חסדיו יתברך שמו וניצלנו מידיהם". והוסיף הרבי בהתרגשות גדולה: "אפילו אודה לה' כל ימי חיי, בימים וגם בלילות, לא אצא ידי חובתי להודות לאלוקים על שזכיתי אז תחת שלטון הרשעים לקיים את המצווה כראוי ולהדליק נר חנוכה כהלכתו, ולא זו בלבד אלא שיצאתי משם חי וקיים חרף הסכנה שריחפה אז על ראשי!".

הצורך

זמני השבת

- הדלקת הנרות: 3:43
- מנחה וקבלת שבת: 3:58
- פירות טיש: 9:45
- עלות השחר: 6:27
- הנץ החמה: 7:39
- דף היומי: 8:00
- שחרית: 9:00
- סוף ז"ק"ש: 9:07 - 9:43
- מנחה וסעודה ג': 3:50
- מוצאי שב"ק: 4:54
- מוצאי שב"ק ר"ת: 5:11
- אבות ובנים: 6:00

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל הענינים או להנצחת קרוביכם.

kehilasdivreichaim@gmail.com

נדבת

הדפסת הגליון והפצתו

לעי"נ

האשה החשובה

והכבודה מרת יהודית

חנה מקסוול ע"ה בת

הר"ר שלמה וויט זצ"ל

נלב"ע כ"ז ניסן

התשנ"ב

וישלה יעקב מלאכים:

פרש"י מלאכים ממש, ויש לדקדק האם יש מלאכים שאינם ממש, ותי' הרה"ק מו"ה מאלר מפרעמיסלאן ז"ל שיש שני סוגי מלאכים יש מלאכים שנבראו בששת ימי בראשית והם עומדים ומשמשים את קונם תמיד ויש מלאכים שנבראים על ידי המצות

סדר השנים: החלומות ומכירת יוסף היו בשנת 2216 לבריאת העולם ויעקב היה אז בן 108, ויצחק היה אז בן 168, וחי אחרי כן 12 שנה, יוסף היה בבית פוטיפר שנה שלימה וזה היה בשנת 2217 לבריאת העולם, ובבית הסוהר היה 12 שנים.

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען:

יש ליישב כפל הלשון "בארץ מגורי אביו" ועוד פעם "בארץ כנען", הלא הכל יודעים שיצחק היה גר בארץ כנען, ועוד קשה הלא בפרשה הקודם כבר כתב שיעקב בא אל יצחק אביו ולמה כפל כאן עוד פעם, ויש ליישב שהתורה מרמז כאן מה שמבואר בחז"ל שיעקב היה מתירא מעשו בשביל שני מצות ומעלות שהיה לו יתירה מיעקב, והן כיבוד אב וישוב ארץ ישראל, ובהיות יעקב בבית לכן לא היה יכול לכבד אביו וגם לא היה גר בארץ ישראל, אבל עכשיו וישב יעקב שביקש לישב בשלוה ולא היה מתירא מעשו, ולמה, שכבר מקיים שני המצות דהיינו בארץ מגורי אביו פי' שהיה יכול לכבד אביו כראוי וגם בארץ כנען דהיינו ישוב ארץ ישראל.

ככל הפרשה מתחילים הפסוקים באות ו' חוץ משמנה פסוקים, כידוע נקסס המהר"ל שמספר שמנה מרמז על למעלה מדרך הטבע, ולכן אעפ"י שכל הענין של מכירת יוסף נראה כהשתלשלות הדברים ומאורעות בדרך סיפור הדברים, האמת אינו כן שהכל היה למעלה מדרך הטבע, שאי אפשר להבין הקנאה והשנאה של השבטי קה שהיו יותר גבוהים משרפי מעלה, ועוד ענינים גבוהים ונשגבים, כי הכל היה בעצה עמוקה כמבואר ברש"י עה"פ עמק חרון, ולכן לא מובא אות ו' בשמנה פסוקים, להראות ענין הנ"ל, ומצינו בפסוק שניטל מהם הבחירה דכ' ולא יכלו דברו לשלום, דהול"ל ולא דיברו לשלום, אלא שלא יכלו לא היה להם היכולת שניטל מהם.

וישב יעקב:

כ' קש"י אחר שכתב לך ישובי עשו ותולדותיו בדרך קצרה שלא היו חשובים האיך נתישבו וסדר מלחמותיהם וכו' פירש לך ישובי יעקב ותולדותיו בדרך ארוכה וכו', משל למרגלית שנפלה בין החול אדם ממשמש בחול וכוברו בכברה עד שמוצא את המרגלית ומשמצאה הוא משליך את הצרורות מידו ונטל המרגלית עכ"ד, ויש להבין למה הוצרך רש"י להביא את המשלך ומה הוסיף בו, ונראה דרש"י רצה ליישב דאם אין בני עשו חשובים למה הביא כל השמות של האלופים והמלכים כמבואר בסוף פרשת וישלה, לזה בא התי' שבין בני עשו נמצאו הרבה נשמות שסוכ"ס נתגיירו כמו ר' מאיר ור' עקיבא ושמע"י ואבטליון ועוד, [וכידוע שדוקא מבני עשו נתגיירו בבחי' וידו אוחזת בעקב עשו, וכמעט ולא מצינו גרים מבני ישמעאל], לזה פי' רש"י דהאריך בכל השמות כי יש ביניהם נשמות גבוהות, כמו שאדם ממשמש בחול למצא טמון ביניהם מרגלית.

וישראל אהב את יוסף מכל בָּנָיו כי בן זקונים הוא לו:

וכתב קש"י שכל מה שלמד בשיבת שם ועבר מסר לו, וקשה הלא החיוב של לימוד התורה שייך לכל בניו ולמה למד דוקא עם יוסף, ועוד קשה למה למד עם יוסף דוקא מה שלמד בשם ועבר [בהיותו שם י"ד שנה קודם שהלך לבית לכן], הלא קודם שם ועבר למד הרבה שנים בבית אביו יצחק כמש"כ ויעקב איש תם יושב אוהלים, ועוד קשה למה כתב וישראל אהב את יוסף ולא יעקב אהב כמש"כ בתחילת הפרשה וישב יעקב, וי"ל דבאמת למד עם כל בניו תורתו שלמד אצל אביו וזה דבר הפשוט שהיה מקיים ושננתם לבניך כראוי, אמנם לבן של יעקב הרגיש שיוסף שיהיה במצב דומה לשלו שיצטרך לילך לגלות, וכמבואר ברש"י שכתב שיעקב אהב יוסף משום שהיה דומה לו שכל מה

שאירע ליעקב אירע ליוסף, משמע שיעקב הרגיש שיוסף יצטרך לעבור כל הצרות שיעקב עבר, לכן למד עמו דוקא מה שלמד אותו י"ד שנה שהיה בשיבת שם ועבר ששם הכין עצמו להיות בבית לכן, ורצה שגם יוסף ידע איך לנהוג בהיותו במצב דומה בגלות ושימשיך את רוח ישראל סבא, וזה היה לימוד מיוחד ליוסף, ולכן כתיב וישראל אהב את יוסף דהיינו שנתן לו אהבה מיוחדת ודוקא בשם ישראל כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל, ולכן כתב התרגום על בן זקונים כי "בר הכים", לשון חכמה ואיזהו חכם הרואה את הנולד, שראה שיהיה מצב של גלות לכן הוצרך ללמוד אתו.

כי בן זקונים הוא לו:

כתב נעל הטורים זקנים ר"ת זרעים קדשים נשים ישועות [נזיקין] מועד, שלמד עם יוסף תורה שבע"פ, והקטנה האמרי למה לא כתב שהרות ג"כ, אלא ללמדך שעל שהרות צריך האדם לעמוד ולייגע בעצמו ולא יועיל לזה זכות אבות, ורק הבא לטהר בעצמו מסייעין אותו.

והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה והנה קמה אלומתי וגם נצבה:

יש לדייק מהו בתוך השדה דוקא דהול"ל מאלמים אלומים בשדה, אלא לפעמים אפשר להקים אלומה לצד הגדר שיסמוך על הגדר ואז אפילו יבוא רוח אינו נופל כי הגדר הוא המסייע להאלומה שתעמוד, אבל באמצע השדה אז קשה מאוד שתעמוד אלומה ולא תיפול, והנה יוסף הצדיק נתקיים בו הפסוק כי אבי ואמי עזבוני, כי לא היה לו אמו רחל וגם נלקח מבית אביו בעודו צעיר, והיה צריך לעמוד כל השנים בעצמו בלי סיוע מאב ואם, וזהו חידוש שאלומה יעמוד "בתוך" השדה דוקא בלי שום סיוע של גדר, ואעפ"י כ' לא תיפול, כמו כן יוסף אף שעמד בעצמו בלא סיוע מכל מקום לא נפל ותמיד חיזק את עצמו לעבודת השי"ת.

בחלום הראשון כתיב ויוסיפו עוד שגא אותו, ובחלום השני כתיב ויקנאו בו אחיו, וכתב נספך צית הלוי לבאר למה בחלום הראשון כ' שגאה ובחלום השני כ' קנאה, כי חלום הראשון היה על עניני גשמיים [מאלמים אלומים] שאחי יוסף יהיו צריכים לו עבור פרנסה, לכן בחלום הראשון כתיב שאלומות השבטים ישתחוו לאלומת יוסף ולא הוזכר שהשבטים ישתחוו בעצמן ליוסף, שבגשמיות אין העושה מעלה במהות האיש, אבל בחלום השני היה הענין נוגע לדברים רוחניים [צבא השמים] ושם כתיב משתחווים "לי", שעניני רוחניים הם במהותו של האדם, לכן השתחוו לו, ממילא בחלום הראשון לא כתיב לשון קנאה כי השבטים לא היה להם קנאה על ענינים גשמיים אלא שגאה על שחולם ענינים אלו כל הזמן, אבל בחלום השני שהיה בענינים רוחניים על זה היה קנאת סופרים לכן כתיב ויקנאו.

ענין החלום של מאלמים אלומים וקמה אלומתי, י"ל ע"פ המבואר בחז"ל שהענין מה שמצינו שיוסף הוא שטנו של עשו כמבואר ברש"י ריש הסדרה, כי עשו בא תמיד בטענה שיעקב רימה אותו, וממילא מותר לו לשנוא את יעקב, אבל יוסף היה ג"כ יכול לטעון שהשבטים עשו לו עולה יותר ממה שיעקב עשה לעשו, ואעפ"י כ' היה מוחל להם, א"כ זכות זו שהיה בולם פיו בשעת המחלוקת היה יכול לעמוד נגד טענת עשו, וכן מבואר בחז"ל תולה ארץ על בלימה זה הכולם פיו בשעת המחלוקת, וזה מה שמרמזו בהחלום קמה "אלומתי" מלשון אילם, וגם נצבה הענין שהיה בולם פיו בשעת המחלוקת זה היה הקיום והתיצבות כוחו של יוסף הצדיק.

יוסף בן שבע עשרה שנה... והוא זעיר את בני בלהה ואת בני זלפה... ויבא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם:

יש להקשות מדוע הקדים התורה את הענין "והוא נער" שאין לו שייכות להמשך הפסוק, עוד קשה למה כתב "ויבא" יוסף את דיבתם, שהלא אין מביאים דיבור אלא מביאים חפצים, והיה צריך לכתוב "ויגד" יוסף וגו', ועוד קשה למה כתב "אל

אביהם", הלא היה ג"כ אביו של יוסף, והיה צריך לכתוב "אל אביו".

ונספר לפיקי יס כתב לתרץ שיש כאן לימוד גדול בהלכות לשון הרע, לפעמים צריכים להגיד לשה"ר על יחיד כשהוא לתועלת, כגון שצריכים להוכיחו, אמנם צריך לדעת ג' דברים נחוצים, א' צריך להשתדל להוכיחו בעצמו, כדי למנוע פירסום שאינו מן הצורך, ואם זה לא מועיל אזי צריך להגיד לאחרים, ב' כשמגיד לאחרים העבירה, אסור לו להוסיף על הסיפור מה שאינו אמת או אפילו מה שהוא חושב בהשערות ודמיונות על המעשה שקרה, רק מה שראה ולא יותר, ג' אסור לו להרגיש שנאה או טענה על האחר, רק שיהיה לתועלת ולתקן.

ובזה יובן כל הפסוק הנ"ל, והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה, ולכן האחים הגדולים לא הסתכלו עליו בעין יפה, וממילא לא נתקבל דבריו, ויבא יוסף ולא יוספר יוסף, כי המספר צריך להוסיף תבלין על המעשה, רק ויבא כמות שהוא הביא לאביו, וכונתו היה לטובתם ולכן אמר אל אביהם, כדי שאביהם יאמרו להם המוסר לטובתם.

וילקנאו בו אחיו ואביו שלמר את הדבר:

נספר פנינים יקיים כתב לבאר הענין עפ"ד המדרש שזכה יוסף להיות מלך משום שכבש את יצרו באשת פוטיפר, [עיי' בידיעות כלליות מה שהבאנו שם להסביר הנסיון של יוסף], וכתב נכ"י שיוסף בשעה שבא לביתו לעשות האיסור עם אשת פוטיפר נראה לו דמות דיוקנו של אביו ופירש, וזהו הכונה ויקנאו בו אחיו שחלם להיות מלך, וא"ת שמגיע לו להיות מלך משום שכבש את יצרו, לזה התשובה ואביו שמר את הדבר, שבזכות שראה את אביו נשמר מן העבירה, וממילא לא זכה למלוכה בזכות עצמו אלא בזכות אביו, ולכן לדעת השבטים לא הגיע לו המלוכה אם אין זה בזכות עצמו, אבל האמת שגם זה היה מדרגה גדולה שזכה לפרוש מן עבירה בשביל שראה צורת אביו.

במד"ק רבה מנאל שראובן אמר "אני מי"א הכוכבים שבחלום יוסף לכן אני צריך להציל את יוסף מן האחים", וראיתי לבאר הענין דהשם ראובן היה מחמת שני טעמים א' שלא אמרה ראו מה בין בני לבן חמי, שעשו שנא את יעקב בשביל הברכות וראובן לא שנא את יוסף כשלקחו ממנו הבכורה, ב' כמבואר בתורה שלא אמרה כי ראה ה' כי שנואה אנכי, וזה פשוט שאף שלא אמרה כי שנואה היא אבל הרוח הקודש לא הסכים לזה הטעם, כי בודאי לא היה גר עם שנואה כמבואר בגמ' ובש"ע או"ח סימן ר"מ שאסור לגור עם אשה שנואה, ויש עונש לבן הנולד מן השנואה שאינו כהגון, וע"כ העיקר משום ראו מה בין בני לבן חמי, וראובן הבין זה כשראה שהוא א' מי"א הכוכבים דהיינו שהוא באותו מדרגה כשאר אחיו, וממילא זה הוכחה שהוא אינו בן שנואה, דאם היה בן שנואה לא היה כ"כ צדיק, לכן כשבא להציל את יוסף אמר היות והטעם הב' כי שנואה אנכי אינו טעם האמיתי דהא הייתי בין הי"א כוכבים דהיינו כשאר אחי, וע"כ הטעם הראשון משום ראו מה בין בני לבן חמי דהיינו שצריך אני להציל את יוסף, ולכן עשה כל מאמץ כדי להצילו.

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם:

פרש"י נקוד על את שלא הלכו אלא לרעות את עצמן, וקשה למה נדון את השבטים שחשבו על עצמן, ומנין ידעו לדרוש כן, ופי' חת"ס שהם הלכו עם החשבונות שלהן למכור או להרוג את יוסף, ולמעשה היה זה הכל בהשגחה נפלאה מן השמים כדי שיוסף יכלכל את אביו ואת אחיו במצרים, ולכן כ' רש"י שבאמת הלכו "לרעות את עצמן" שבשמים רצו שזה יהיה התכלית אף שהם לא ידעו מזה.

וישמע ראובן ויצלחו מידים ויאמר לא זכנו נפש:

איתא בפנים יפות שרק ראובן שמע הבת קול ונראה מה יהיו חלומותיו, דהיינו שיתקיימו החלומות כמבואר בפרש"י, ושאר השבטים לא שמעו, לכן הבין ראובן שעליו מוטל להציל, כמבואר בתענית כ"א שר' יוחנן ואילפא הפסיקו ללמוד והלכו בדרך ור' יוחנן שמע קול שהוכיח להם למה הפסיקו בלימוד, אמר ר"י כיון שהוא שמע ואילפא לא שמע ה"ז סימן שרק הוא צריך לחזור, וזה הפי' וישמע ראובן כיון שרק הוא שמע ויצלחו לכן יצא להציל.

הילד איננו ואני אנה אני בא:

איתא בליקוטי תורה מהאריז"ל כשראובן בא אל הבור וראה שיוסף איננו שם הבין שזה התחלת גלות מצרים והתחלת כל הגלויות אמר תפלה לה', אני ר"ת אל נקמות ה', אנה ר"ת אל נקמות הופיע, שהקב"ה יעמוד לימין כלל ישראל ובכל צרתם לו צר.

במכירת יוסף כ' שהשבטים אמרו שיטבלו הכתונת בדם ואמרו "חיה רעה אכלתהו", וקשה איזה נחמה הוא לאביהם שנטרף ע"י חיה רעה, ומי' הגרי"ז מניסק ז"ל שאם יעקב היה חושד שבניו השבטים הרגו את יוסף, היה מצטער בעיקר על שיש לו בנים שיכולים לעשות עולה כזו יותר מהצער של מיתת יוסף שהיה מקבל עליו באהבה רצון השי"ת, כי הצער של אב שיש לו בן שאינו הולך בדרך הישר צריך להיות הרבה יותר ממקרה אחרת כי גדול המחשיאו יותר מההורגו, לכן חשבו השבטים שיותר טוב לומר חיה רעה אכלתהו, ולא יחשוב שבניו עשו מעשים רעים של רציחה, ועל עצם הדבר יקבל באהבה.

איתא בספ"ק הטעם שהשתלשלות לידת משיח בן דוד אינו כדרך העולם [לוט ובנותיו שנולד מזה מואב זקנו של רות, יהודא ותמר שנולד מזה פרץ זקנו של בועז, בועז ורות, ישי ובת עדאל, דוד ובת שבע], למשל כשבאים להבריה סחורה יקרה דרך הגבול מבלי לשלם מכס, נותנים אותו במקום מלוכלך שתהא נראה כדבר שאינו חשוב וממילא לא ירגישו בו אנשי המכס ולאחר זמן כשמגיע למחוז הפצו לוקחים הסחורה ומניקים אותו והיא חוזרת ליפיה, כמו כן השטן והסט"א לא היו מניחים כשיולד משיח בן דוד בדרך רגיל, לכן הוצרך לבוא בדרך מקולקל כדי שיהא נראה כדבר שאינו הגון ושלא ירגיש הסט"א, ורמז לדבר לא היתה בזה קדשה שאין כאן ענין פגום ממש, ואדרבה מנאל צמיוטי ה"י"ס ותשב בפתח עינים שתמר ראתה ברוח קדשה ובעינים פתוחות שתצא ממנה מלכות בית דוד.

יוסף הורד ממצרים:

פרש"י כדי לסמוך מעשה פוטיפר למעשה תמר לומר מה זו לשם שמים נתכוונה אף זו לשם שמים נתכוונה שראתה באצטרולוגין שלה שעתידיה להעמיד בנים ממנה, לכאורה יפלא למה מהפכין בזכותה של אותה המרשעת שרצתה לשפוך דמו של אותו צדיק ועל ידה ישב בחושך י"ב שנים, וכ' נספר שאלית מנחם שרש"י רוצה להראות לנו ההבדל והמרחק הרב בין שם שמים של אצטרולוגין לשם שמים אמיתי באמונה פשוטה בלי שום חקירות, אשת פוטיפר אכן ראתה וחשבה לש"ש ובשביל זה היתה מוכנת להרוג ולרצוח, למסור לבור שחת והכל לש"ש, לעומת זה במעשה תמר בעת שראתה שצריכה להלבין פני יהודא, ויתרה על לידת כל מלכות בית דוד ועל חיותה והיתה מוכנת להשרף ולוותר על כל החשבונות, אבל לא לעבור אפילו על איסור א', וי"ל שזה הביאור ויבא הביתה לעשות מלאכתו ופרש"י לעשות צרכיו, ולכאורה יפלא על יוסף הצדיק האם זה נקרא צרכיו ח"ו, אלא בתחילה חשב שיש כאן חשבון של לש"ש כמו שאמרה היא שעתידיה שתילד ממנו, מיד נראתה לו דמות

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גינזבורג זצ"ל

לע"נ

הרה"ח ר' בנימין גייטש בן הרה"ח ר' ישראל חזנוב זצ"ל

דיוקנו של אביו יעקב "איש תם" תמים תהיה באמונה פשוטה, ואל תחקור אחר העתידות, אתה צריך לעשות מה שמותר עכשיו, ולהתרחק מן העבירה.

ויהי מאז הפקיד אותו בביתו ועל כל אשר יש לו וגו' ויעזב כל אשר לו ביד יוסף וגו' ויהי אזור הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה:

כתב בספר כרם הכזי [להרב פערברער ז"ל] דלכאורה יש לדייק מדוע כתיב ויהי אחר הדברים האלה איזה שייכות יש למה שעשתה אשת פוטיפר למה שיוסף היה ממונה על בית פוטיפר, ותי' דיש כאן מוסר השכל, כי האשת חיל תפקידה הוא להיות בבית ותעש בחפץ כפיה ולהיות עוסק בצרכי הבית וצרכי הילדים וכו', אבל בשעה שיש לה אחר לנהל כל צרכי הבית ואין לה מה לעשות אזי הבטלה יכול להביא לידי תוצאות חמורות ר"ל, וזהו מרומז כאן בפסוק, כיון שיוסף היה ממונה על בית פוטיפר והפקיד אותו על ביתו וכל אשר לו, וכל צרכי הבית נעשה על ידו ולא היה לאשת פוטיפר מה לעשות, ממילא ותשא אשת אדניו את עיניה, וזה מוסר השכל גדול וד"ל.

ויעזב בגדו בידה וינס ויצא הזוזה:

קשה למה השאיר בגדו אצלה והלא בודאי היה הכח להתגבר ולברוח ממנה מבלי שתיקח בגדו, ותי' הגר"ח שמו"לעב"ז ז"ל שבודאי היה יוסף יכול לנצח אותה במאבקו, אבל לשם כך יאלץ להשאיר עמה עוד מספר רגעים, ויוסף לא רצה להמתין אפילו רגע א' ויצר מהצורך ומההכרח שבנסיון לכן רץ מהר בלי לקיחת בגדיו, ומכאן למדים עד כמה האדם להתרחק מהנסיון, והנמצא בלית ברירה במקום שאפשר להיכשל בהסתכלות או בהירהורים רעים, כגון ברחוב או באיזה מסיבה וכדומה ונשאר שם אפילו כרגע יותר מן הצורך, וממילא מביא עצמו לידי נסיון, ה"ז רשע כמבואר בב"ב דף נ"ז: דבדאיכא דרכא אחרית וכו'.

בשם הגאון רבי יחזקאל אברמסקי ז"ל ע"ד הגמרא יומא דף ל"ה: דיוסף מחייב רשעים שאינם יכולים לעמוד כנגד צרם, שלכאורה קשה הלא יוסף נראה לו דמות דיוקנו של אביו בפניו ולכן לא נכשל ואין יכול לחייב רשעים, אלא התי' שיוסף היה לו תמיד דמות דיוקנו של אביו בפניו ממילא, ביום העבירה היה יכול הדמות להצילו מן החטא, וזה צריך לחייב רשעים, שצריכים להכין א"ע בזמנים טובים שלא יכשל בזמן שיש לו נסיון, עכ"פ זה צריך לחייב גם ההורים שהם צריכים להיות דמות להציל את ביניהם ביום רעה להם.

איתא בכתבי האריז"ל ששלשה אנשים נתלו, שר האופים, המן הרשע, ואותו האיש יש"ו, והם היו כולם גילגול א' שר האופים נתגלגל להמן והמן נתגלגל לאותו האיש, ורמז לדבר השלשה סלי חורי שראה על ראשו רמז לשלשה פעמים הנ"ל, הסל בגימטריא המן.

האזהב ושלל מאפטא ז"ל היה אומר בא וראה גודל המעלה של אהבת ישראל והצלת נפשות, יוסף שעמד בנסיון של אשת פוטיפר שמשום כך נעשה צדיק גדול, ונקרא בשם יוסף הצדיק, מ"מ ע"י שדיבר מעין לשון הרע על אחיו גרם לגלות מצרים, ויהודא אף שלא עמד בנסיון של תמר, מ"מ כיון שאמר מה בצע כי נהרוג את אחינו ודיבר טוב עליו והציל אותו מרע, יצא ממנו הגואל והוא משיח בן דוד.

וישמע ראובן ויצלהו מידם ויאמר לא נכנו נפש:

וקשה הלא לא הציל את יוסף ולמה כי ויצלהו מידם, אלא כאן רואים כוחו של צדיק שכוין שאמר לא נכנו נפש כבר השפיע ענין של הצלה, הכריז"ס בנו של הגר"ז מבניסק סיפר שבשעה שהמועצה"ת הכריע להסכים על חלוקת הארץ הרגיש מאוד, וישאלו אותו למה הוא מקפיד הלא לא מעלה ולא מוריד מה שהם חושבים, ואמר שזה אינו מה שחכמי ישראל מכריעים כן נעשה במציאות בעולם.

הכנה לחנוכה מימרא דר' תנחום הבור ריק אין בו מים אבל נחשים ועקרבים יש בו ונר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים, בהקדם דברי המד"ר לאה אמרה הפעם אודה זכותה לכן שאמר צדקה ממנו ולדוד לצדקה ממני שהוא ענין וידי, ומבואר שייכות ההודאה של לאה לצדקה ממני שהוא ענין וידי, ומבואר בחי' הרי"ם הטעם שנקראים יהודים כי ענין הודאת יהודא שנטלת יותר מחלקי שהיהודי צריך להאמין שכל מה שיש לו הוא יותר ממה שמגיע לו, עד הנה עזרוני רחמך וגו' ואין לו מציאות עצמי כלל אלא כולו חסד ה', וממילא לא היה ליהודא שום נגיעה עצמי והיה מוותר כל כבודו על האמת זהו וידי אמתית, וכן דוד אמר בהלל מקימי מעפך דל שהרגיש שהוא בעצמו רק דל ואביון והקב"ה מקימו וחז"ל תיקנו שאנחנו יאמרו אותו הלל שאמר דוד אף שאולי לא בכל אחד יש מצב של חלצת נפשי ממות או מן המיצר קראתי, מכל מקום יש להרגיש שבאמת כן הוא, על נשימה ונשימה חייבין ליתן שבח והודיה להבורא שאנו חיים וקיימים, [עי' שפ"א פרשת ויגש ענין הד' בשם יהודה המורה על ענין הנ"ל], וכן מבואר בגמ' ברכות ז. שמיום שנברא העולם לא היה מי שהודה להקב"ה כלאה פי' כנ"ל הענין שהכל יותר מחלקי, וזהו ענין נחשים ועקרבים שאינם בעלי בחירה אינם יכולים לשלוט על צדיק שג"כ מבטל דעתו כולו לה', וזהו ענין פירסום הנס שיש להתבונן בחנוכה, ודוקא בלילה ראשונה יש נס שאפילו השמן שהיה בנמצא יש לדעת שזה ג"כ יותר מחלקי כמו שאר הלילות.

מיטב ברכותינו ואיחולנו נשגר בזאת מעומקא דליבא אל האי גברא יקירא בעל מעשים נפלאים וכבירים, מעוטר בכל מידה נכונה, רודף צדקה וחסד, מלא במדע ובחכמה, ביתו פתוחה לאכסניה של תורה, כבוד ידידנו **ר' אברהם יוסף ווייטץ** הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעונם בהולדת נכדו לבנו ר' **משה מרדכי צבי** הי"ו בשעתו"מ
יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שיזכה לראות רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח במידה מרובה וגדושה מתוך חדווה והרחבת הדעת ומתוך בריות גופא ונהורא מעליא לטובה ולברכה, אכ"ר

מעומק לבבנו נביע את מיטב ברכותינו ואיחולינו אל מעלת ידידנו היקר והדגול, רודף צדקה וחסד, מוסר נפשו עבור כלל ישראל בכלל ובית מדרשו בפרט, מלא במדע ובחכמה בתורה וחסידות, כבוד ידידנו **ר' יהושע מילר** הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעוננו בהיכנס בנו הבה"ח **משה שמואל** נ"ו לעול תורה ומצוות בשעתו"מ
יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שיזכה לראות רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח במידה מרובה וגדושה מתוך חדווה והרחבת הדעת ומתוך בריות גופא ונהורא מעליא לטובה ולברכה, אכ"ר

המולד: יום שב"ק, שעה 13, 39 מינוטין, 14 חלקים

לעי"נ מרת לאה בת ר' משה יהודה ע"ה

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין בינוט וזעביס זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהודרך ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ' טמיני לסדר 'נקרובי אקדש' - ב' ניסן תשע"ז

